

DOĞU VE GÜNEY DOĞU ANADOLU BÖLGESİNİN DOĞAL ORTAM ÖZELLİKLERİNİN TERÖR FAALİYETLERİ VE SINIR GÜVENLİĞİ AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ

The Evaluation Of The Physical Characteristics Of The East And The
Southern-East Anatolia Regions From The Point Of Terror Activities And
Border Security

Yard.Doç. M. Taner ŞENGÜN *
Yard.Doç. Dr. Zeki BOYRAZ **

ÖZET

Anadolu'nun üç tarafı denizlerle çevrili olmasına rağmen hiçbir dönemde denizci milletlerin hakimiyetinde olmamıştır. Bilakis kara toplumlarının hakimiyetinde olmuştur. Bu özelliğinin ortaya çıkmasında Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgesinin fiziki coğrafya özelliklerinin rolü büyüktür. Çünkü denizci milletler engebeli ve dağlık bölgeleri hiçbir zaman yurt edinmemişlerdir. Ayrıca engebeli ve dağlık alanların kıyı şeritlerini de yurt edinmekten kaçınmışlar ve güvenlik açısından hiçbir zaman kendilerine uygun görmemişlerdir.

Doğu ve Güneydoğu Anadolu bölgeleri yerşekilleri bakımından önemli farklılıklar gösterir. Doğu Anadolu bölgesi daha engebeli ve dağlık alanlara karşılık gelirken, Güneydoğu Anadolu bölgesi morfolojik açıdan daha sade bir görünüme arz eder. Türkiye'nin iç ve dış güvenliği açısından, bu özellikler dış mihraklarca ülkemizin aleyhine kullanılmış ve zaman zaman ülkenin güvenliğini tehdit eder duruma gelmiştir. Doğu ve Güney Doğu Anadolu Bölgesinin dağlık ve engebeli olması, arazi yapısının gerek sığınma gerekse komşu ülkeler arasında sızmaların kolay olması nedeniyle tarihten günümüze her zaman problemli bir saha olarak karşımıza çıkmaktadır.

Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgesi litolojik yapısının mağara ve oyukların oluşmasına uygun olması , bitki örtüsünün meşe türleri açısından zengin olması, teröristlere saklanma ve barınma olanağı sağlayarak teröre elverişli bir imkan oluşturmaktadır. Ayrıca arazinin derin ve sarp vadilerle yarılmış olması ulaşım ve güvenliği engelleyici bir unsurdur.

Doğu ve Güneydoğu Anadolu da iklim şartlarına ve yükseltiye bağlı

* Fırat Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Coğrafya Bölümü, Elazığ

** Fırat Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Coğrafya Bölümü, Elazığ

olarak kış aylarında yağışın genellikle kar yağışı şeklinde olması sebebiyle güvenlik operasyonları da zorlaşmaktadır.

Bu fiziki coğrafya özellikleri, ulaşım ve güvenlikte de tarih boyunca Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgesindeki bazı geçitlerin ve köprülerin önem kazanmasına neden olmuştur.

Anahtar Kelimeler: Terör Faaliyetleri, Bölge, Sınır güvenliği

ABSTRACT

Although the three sides of Anatolia are surrounded with the seas, the region has never been under the dominance of navigator societies. Contrarily, it has been under the dominance of territorial societies. The role of physical geographic characteristics of the East and the Southern-East Anatolia regions is significant in that point. Because the navigator nations have never settled on rough and mountainous regions. Further more, they have avoided from settling on the shores of the rough and mountainous regions and they have never accepted these places appropriate for their security.

The East and the Southern East regions present important differences due to the ground forms. The East Anatolia region has more rough and mountainous areas while the Southern-East morphologically presents a more plain aspect. From the point of Turkey's inner and outer security, these characteristics have been used against our country by external focuses and they have threatened the security of the country from time to time. As the East and the Southern East regions are rough and mountainous, and their ground structure is available for both the leaking out the border countries and taking refuge, they have been problematic regions from past until today.

The East and the Southern East regions present a convenient structure for hiding and taking shelter of the terrorists, because of their litologic structures' being appropriate for the formation of caves and cavities, their plant cover richly consisting of oak species. Besides, as the area is divided with deep and precipitous valleys, the transportation and security aspects are limited.

Since the precipitation in the East and the Southern East regions- related with climate conditions and height- is generally snow, the security operations also get hard.

Those physical characteristics have made some passageways and bridges in the East and the Southern East regions more significant for transportation and security throughout the history.

Keywords: Terror Activities, Region, Border Security

GİRİŞ

Türkiye, Avrupa, Asya ve Afrika kıtalarının birleştiği noktada bir köprü durumunda, dünya güç dengesini etkileyebilecek sürekli ve çok yönlü çıkar ve güç çatışmalarına sahne olan, Ortadoğu'daki petrol kaynaklarına yakınlığı ve Orta Asya'daki Türk Devletleri ile entegre olabilmeye avantajı nedeniyle önemli bir jeopolitik ve jeostratejik konuma sahiptir.

Bölgede cumhuriyet ve demokrasi ile idare edilen tek Müslüman, laik bir ülke olan Türkiye, 73 milyonluk nüfus potansiyeli zengin yer altı ve yerüstü kaynakları, ayrıca her geçen gün gelişmekte olan ekonomik ve teknolojik gücü ile bölgede mevcut politik, askeri ve ekonomik dengeyi bulunduğu tarafa kazandırabilecek milli güce ve coğrafyaya sahip bir bölge devletidir (YÖK,1985;15).

Dünya üzerinde jeopolitik ve jeostratejik açıdan bu kadar önemli bir yere sahip olan Türkiye özellikle de Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgesi, petrol kaynaklarına yakınlığı, batı savunma sisteminin son ve en önemli halkasını oluşturması, zengin yer altı ve yerüstü kaynaklara sahip olması gibi avantajlarından dolayı tarihin her döneminde, terörün hedefi konumunda olmuştur (Koca,2000;835).

Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgesinin bu kadar yoğun terör olaylarına maruz kalmasının bölgenin sosyo-ekonomik nedenlerine bağlı olduğu söylenebilir de bölgenin jeopolitik ve jeostratejik konumu ve bölgeye has fiziki coğrafya özelliklerinin etkisinin daha fazla olduğu söylenebilir. Nitekim Doğu ve Güneydoğu Anadolu bölgesi morfolojik olarak birbirinden farklı coğrafya özelliklerine sahip iki bölge olmasına rağmen genel olarak iki bölge de terörün gelişimine, sürekliliğine ve güvenlik kontrolünün sağlanmasında bazı sorunların ortaya çıkmasına neden olmaktadır. Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgesinin jeolojik ve litolojik açıdan çok zengin bir yapıya sahip olması bunun yanında litolojinin, yani kayaç özelliklerinin, mağara ve oyukların oluşmasına uygun olması, bitki örtüsünün de buna destekleyici olarak meşe ve türleri açısından zengin olması terör örgütlerini saklanma, sığınma ve kaçmada avantajlı bir duruma getirmektedir. Bu durumda terörün gelişmesinde ve güvenlik kuvvetlerine karşı koymada ve zaman kazanmada teröristlere büyük kolaylıklar sağlamaktadır.

Bunun yanında Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgesinin özellikle de Doğu Anadolu Bölgesinin arazisinin derin ve sarp vadilerle yarılmış olması da, ulaşım ve güvenliği engelleyici bir nedendir.

Bu nedendir ki Doğu Anadolu'yu tarih boyunca İşgal veya fethetmek oldukça güç olmuştur. Nitekim Doğu Anadolu'yu ele geçirdikten sonra bütün Anadolu'yu elde etmek daha kolay olmuştur (Aksın,1998;331). Anadolu'ya hakim olmanın yolu Doğu ve Güneydoğuya hakim olmaktan geçmektedir. Bu bölgeye tam olarak hakim olamayan

güçlerin Anadolu'da uzun ve kalıcı bir hakimiyet kuramadıkları da tarihi bir gerçektir(Kılıç,2002;505).

DOĞU VE GÜNEYDOĞU ANADOLU BÖLGESİNİN FİZİKİ COĞRAFYA ÖZELLİKLERİNİN TERÖR FAALİYETLERİNE ETKİSİ

Doğu ve Güneydoğu Anadolu bölgesi Türkiye de terör faaliyetlerinin yoğun olarak yaşandığı bölgelerdendir. Doğu ve Güneydoğu Anadolu bölgelerinde terör faaliyetlerin yoğun olarak ortaya çıkmasında gerek Doğu Anadolu bölgesinin gerekse Güneydoğu Anadolu bölgesinin kendine has fiziki coğrafya özellikleri etkili olmuştur.

Bu çalışmada Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgesinin fiziki coğrafya özelliklerinden jeolojik ve litolojik özellikler, morfolojik özellikler, iklim özellikleri, bitki örtüsü özellikleri, akarsu ve vadilerin özellikleri ile bunların terör üzerindeki etkileri ele alınacak ve sınır güvenliği açısından değerlendirmeler yapılacaktır.

Jeolojik ve Litolojik Özelliklerin Etkisi

Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgesinin jeolojik yapısına baktığımızda hemen her döneme ait jeolojik birimlere rastlamaktayız. Farklı dönemlere ait birimlerin bulunması bunlar içerisinde de özellikle eriyebilme özeliğine sahip kireç taşları ve metamorfize olmuş kalkerlerin fazlalığı bölgede yüksek dağlık kesimlerle platolar üzerinde çeşitli boyutta çukur, oyuk, mağara vb. erime şekillerinin ortaya çıkmasına sebep olmuştur.

Özellikle Güneydoğu Toroslar ve kuzey kesimindeki Munzur dağları üzerinde ve kireç taşlarının yoğunlukta olduğu alanlarda bu ve benzer çok sayıda oyuk ve mağaralara rastlamak mümkündür. Bunların büyük bir kısmı doğal oluşumlu olmalarına rağmen, bir kısmı da insan eliyle yapılmıştır. Bu oyuk ve mağaralar, terör örgütleri tarafından yoğun olarak kullanılmaktadır(Foto:1). Tarihin çeşitli dönemlerinde bölgede yaşayan insanlar tarafından kullanılan fakat günümüzde terör nedeniyle boşaltılan mağaraların da zaman zaman teröristler tarafından depo ve mesken olarak kullanıldığı görülmüştür.

Nitekim, yapmış olduğumuz arazi incelemeleri sırasında terör olaylarının sık yaşandığı Tunceli ve çevresinde teröristlerin yoğun olarak saklandığı ve sığındığı alanlar Munzur dağları ve çevresindeki mağara ve oyuklar örnek olarak gösterilebilir.

Morfolojik Özelliklerin Etkisi

Doğu Anadolu Bölgesi ülkemizin en engebeli ve en yüksek bölgesidir. Bölgenin ortalama yükseltisi 1500 m'nin üzerindedir. Doğu Anadolu Bölgesinde yükseltisi 5000 m'yi aşan bazı volkan konileri mevcuttur (Harita:1).

Doğu Anadolu Bölgesinin yüzey şekilleri yönünden diğer önemli özelliği dar kuşaklar arasında oluşmuş, oluklar ve bunların içerisinde bulunan ovalar ve göllerdir. Nitekim Güneydoğu Toros Dağlarının kuzeyinde Malatya-Elazığ-Bingöl-Muş-Van Gölü çanakları ve bunların içerisinde yer alan ovalar bulunur. Bu ovalar zincirinin kuzeyinde

Mercan (Munzur)-Karasu-Aras Sıradağları uzanır. Bu dağlık kuşağın kuzeyinde ise Erzincan-Aşkale-Erzurum-Pasinler-Horasan-Iğdır olukları ve aynı adlı ovalar yer alır.

Güneydoğu Anadolu Bölgesi ise Doğu Anadolu Bölgesinin güneyinde, Güneydoğu Toros Dağlarının Anadolu'da dışbükey kıvrım yaptığı sahanın güney etekleri ile Suriye sınırı arasında kalan alanı kaplar. Geniş ovaların ve alçak platoların yer aldığı bu bölgede önemli yükseltiyi Mardin-Midyat eşiği ile kalkan şeklindeki Karacadağ volkan konisi oluşturur. Doğu Anadolu Bölgesine rağmen Güneydoğu Anadolu Bölgesi fazla engebeli bir arazi yapısına sahip değildir(Harita:1).

Fotoğraf 1: Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgesinin eriyebilen karstik yapıdaki litolojik özelliğe sahip alanlarında yer alan mağara ve oyuklar uzun bir süre terör örgütleri tarafından konaklama veya depo olarak kullanılmıştır.

Genel hatları ile coğrafi özellikleri belirtilen Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgesi, morfolojik özelliklerinden dolayı, terör olaylarına ve bölgenin güvenliğini tehlikeye sokmada önemli bir rolü vardır. Nitekim Diyarbakır'ın güneyinde nispeten düzlük alanlar ile Şanlıurfa çevresindeki düzlük alanlarda, genel olarak terör faaliyetlerinin yoğunlaşmadığını daha çok terör faaliyetlerin doğu-batı doğrultusunda uzanan dağ kuşakları ile dağlık alanların yüksek kesimlerinde ve bu dağlar üzerinde korunaklı alanlarda yoğunlaştığı görülmektedir.

Güneydoğu Toroslar'ın güneye bakan yamaçlarındaki Ergani Dicle, Hani, Lice, Kulp, Sason, Baykan, Şirvan, Eruh, gibi yerleşmelerin de bulunduğu alanlarda terör faaliyetlerinin yoğunluk kazandığı görülür (Foto:2). Güneydoğu Toroslar'ın güney kenarı

boyunca bir yay biçiminde yoğun terör olaylarının görülmesinde Güneydoğu Toroslar'a ait dağlık alanların saklanma ve sığınmada kolaylık sağlaması önemli bir etkidir. Bunun yanında ovalar ve havzalarda terör olayları daha az görülmektedir (Tablo:1). Bölgedeki bu ova ve havzaları birbirine bağlayan eşik alanlar ile çeşitli boğazlarda yol kontrolleri sırasında güvenlik güçleri ile teröristler arasında çıkan bazı olaylar da görülmektedir.

Fotoğraf 2: Diyarbakır - Hani kuzeyinde Güneydoğu Toroslar oldukça engebeli bir morfolojik yapıya sahiptir. Terör örgütleri daha çok yüksek, engebeli yerleri sığınma ve faaliyet gösterme alanı olarak seçmişlerdir. Bu gibi engebeli ve dağlık alanlar güvenlik güçlerinin hareket edebilme yeteneklerini güçleştirebilmektedir.

İklim Özelliklerinin Etkisi

Doğu Anadolu Bölgesi ülkemizin en soğuk bölgesidir. Yıllık ortalama sıcaklık önemli yerleşme merkezlerinin bulunduğu sahalarda 13°C-3°C arasında değişir. (Malatya'da 13 °C, Sarıkamış'ta 3 °C'dir). Kış dönemi genellikle donlu geçer. Ocak ayı ortalama sıcaklıkları -10 °C'ye kadar düşer. Kış mevsiminde sıcaklıkların -40 °C'nin altına düştüğü bile olur. Kış aylarında yağışların daha çok kar şeklinde olması ve düşen karın da uzun bir dönem boyunca yerde kalması (6-8 ay) Doğu Anadolu Bölgesinde iklimin insan yaşamını engelleyici bir boyuta gelmesine sebep olmuştur. Bu durum bölgede ulaşım, eğitim, güvenlik, sağlık vs. bazı işlevlerin kısıtlanmasına sebep olmaktadır. Bu durumu fırsat bilen terör örgütleri ve teröristler, kırsal kesimdeki masum insanların can, mal ve ırzlarına yönelik terör faaliyetleri yapmaktadırlar. Yolların karla kaplı olduğu dönemlerde, ulaşım ancak kızıaklarla yapılabilir. Güvenlikleri tehlikede olan vatandaşlara,

helikopterle yardım ancak kış dönemlerinde havanın durgun olduğu zamanlarda yapılabilmektedir. Bu nedenle; iklime bağlı olarak güvenlik kuvvetlerinin hareket ve müdahale kabiliyetleri kısıtlanmaktadır.

Karlıova, Varto, Adaklı, Arıcak, Hozat, Mazgirt, Çatak, Pervari, Yüksekova, Uludere, Şemdinli, Bahçesaray, gibi bazı yerleşme alanlarında kışın ulaşımın ve güvenliğinin zor sağlandığı dönemlerde terör faaliyetlerinin yoğunlaştığı görülmektedir.

Bitki Örtüsü Özelliklerinin Etkisi

Doğu Anadolu Bölgesi İran-Turan flora bölgesine, Güneydoğu Anadolu Bölgesi de İran-Turan flora bölgesinin Mezopotamya flora bölümüne dahil edilmektedir. Doğu Anadolu fitocoğrafya bölgesinin ormanlarını, kuzeydoğuda sarıçam, diğer kesimlerde özellikle yüksek dağlık ve platoluk alanlarda ise meşe ormanları oluşturmaktadır (Atalay,1994;125-126). Doğu Anadolu Bölgesinde meşe ormanları kuru karakterde olup, karasal iklimin etkisi altındadır. Anadolu meşenin optimum yetişme ortamıdır. Meşeler kuraklığa ve kış soğukluğuna da dayanıklıdır. Doğu Anadolu'da pek çok meşe türü topluluklar oluşturur. Fakat kışların soğuk olması ve yörede yer alan madenlerin işletilmesi sırasında yıllardır meşe ormanlarının kullanılması, Doğu ve Güneydoğu Anadolu bölgesinde meşe ormanlarının geniş ölçüde tahrip olmasına sebep olmuştur. Meşe ormanları arasında yer yer de tahriplerden arda kalmış ardıçlara da rastlanmaktadır. Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgesinde meşe ve ardıç türlerinin yoğunlukta olduğu dağlık ve engebeli alanlar, terör örgütlerinin ve teröristlerin en çok saklandığı, barındığı alanlar olarak karşımıza çıkmaktadır. Sık meşe ormanlarının bulunduğu alanlarda terör olaylarının daha fazla görüldüğü, ayrıca bu alanlarda teröristlerin pusu kurma ve gizlenme olanaklarının daha fazla olduğu gözlenmektedir. Örneğin Ovacık, Adaklı, Arıcak, Hozat, Mazgirt, Çatak, Pervari, Yüksekova, Uludere, Şemdinli, Bahçesaray, Genç, Hani, Lice, Dicle, Kulp, Şırnak, Şemdinli, gibi bazı yerleşmeler ve çevresinde yoğun olarak meşeliklerle kaplı alanlarda terör faaliyetlerinin yoğunlaştığı görülmektedir (Harita 1).

Son yıllarda Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgesinde yer alan ve terör örgütlerinin kullandığı mağaralar, güvenlik güçleri tarafından tespit edilmesi nedeniyle, terör örgütleri açısından kolay yakalanma riski nedeniyle sığınma ve saklanma yeri olarak kullanılmamaya başlanmış. Bunun yerine kırsal alanda yoğun ve sık bitki örtüsüyle kaplı ana karayolu ve yerleşme alanlarına en fazla 1 saat mesafede olan su kaynaklarına yakın alanlarda üzeri naylonla kaplı ve çeşitli bitki, yaprak ve toprak malzemeyle örtülü kamufl edilmiş sığınaklar daha çok kullanılmaya başlanmıştır(Foto:3).

Fotoğraf 3: Güvenlik güçleri tarafından arazi tarama çalışmaları sırasında terör örgütleri tarafından yapılan sığınak. Bu ve benzeri sığınaklar bikri örtüsünün yoğun olduğu veya akarsu boyu ağaç topluluklarının görüldüğü vadilerde yoğunluk kazanmaktadır.

Akarsu ve Vadilerin Etkisi

Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgesinin en büyük akarsuları Fırat, Dicle nehirleri ve bu nehirlerin önemli kollarıdır. Bu akarsular ve kolları tarafından Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgesi derin vadilerle yarılmıştır. Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgesinde ulaşım ağlarının büyük bir kısmı, sayıları oldukça fazla olan, geçit ve boğazların yardımı ile sağlanmaktadır. Uzun yıllar terör örgütleri bu geçit boğazların kontrolünü elinde bulundurarak bölgede söz sahibi olma yolunda eylemlere girişmişler; fakat güvenlik kuvvetlerinin yoğun ve etkin müdahaleleri ile bu emellerinde muvaffak olamamışlardır. Teröristlerle girilen çatışmaların büyük kısmı bu geçit ve boğazlarda olmuş, zaman zaman güvenlik kuvvetleri kayıplar da vermişlerdir. Ne zaman ki bu geçit ve boğazların kontrolü tam olarak güvenlik güçlerinin eline geçmiş, o zaman bölgenin güvenliği daha kolay sağlanabilmektedir.

Bu boğaz ve geçitler daha çok bölgede akan akarsuların açmış oldukları vadilere karşılık gelmektedir. Bunlar, aslında bölgenin ana ulaşım sisteminin de kilit noktalarını oluşturmaktadır. Pülümür Geçidi (Tunceli), Maden Boğazı (Elazığ), Tanin Tanin Geçidi (Uludere), Dar Geçit (Mardin), Kelavek Boğazı (Diyarbakır-Dicle) Affuna Geçidi (Şemdinli), Süvari Halil Geçidi (Çukurca), Ali Boğazı (Tunceli) bu bölgedeki sayıları yüzleri bulan geçit ve boğazlardan bazılarıdır. Bu geçit ve boğazların oluşumu bölgedeki

büyük ve küçük akarsuların bölgenin orojenik dağ kuşaklarını da bazen dikine kesen Fırat, Dicle nehirleri ile bunların kolları olan Murat Nehri, Zap Suyu, Göynük Çayı, Kızılsu Çayı, Batman Çayı, Peri Çayı, Munzur Çayı, Karasu Çayı, Çatak Çayı, Habur Çayı gibi akarsuların oluşturmuş oldukları vadi ve boğazlardır(Atalay ve Mortan 2006;488). Yine terör örgütlerinin bölgedeki hareketleri sırasında daha çok bu akarsu vadilerini takip ettikleri görülmüştür. Bu durumun ortaya çıkmasında, vadi içlerinde su temininin kolay olması ve Anadolu'nun bu kesiminde yüksek dağlık kuşakların, teröristlerin hareketini ancak vadi boylarınca yapılabilmesine olanak sağlamasındandır. Bu durum güvenlik kuvvetlerinin bölgeyi kontrol, arama-tarama faaliyetleri sırasında zorlandığı konuların başında gelmektedir.

DOĞU VE GÜNEYDOĞU ANADOLU BÖLGESİNDE TERÖR FAALİYETLERİNİN SINIR GÜVENLİĞİ AÇISINDAN DEĞERLENDİRMESİ

Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgesi ülkemizin doğusu ve güneyindeki kara sınırlarını oluşturur. Nitekim; Suriye sınırımız 877 km, Irak sınırı 331 km, İran sınırımız 454 km, Gürcistan, Ermenistan, Nahcivan'ın toplam sınırı 610 km'dir. Güneydeki Suriye sınırı dışında kalan Irak, İran, Gürcistan ve Ermenistan ile olan sınırlarımız oldukça dağlık ve engebeli bir özellik göstermektedir. Suriye sınırı boyunca arazinin düz olması ve fazla coğrafi bir engel bulunmamasından dolayı bazı kaçakçılık olayları ve yılda sayıları birkaçı geçmeyen terörist sızmaların dışında önemli bir terör olayı görülmemektedir. Bunun yanında özellikle, oldukça engebeli ve dağlık olan Irak ve İran ile olan sınır bölgemizde güvenlik, fiziki coğrafya özelliklerinin kısıtlayıcı etkisine bağlı olarak sorunlu bir şekilde sürdürülmektedir.

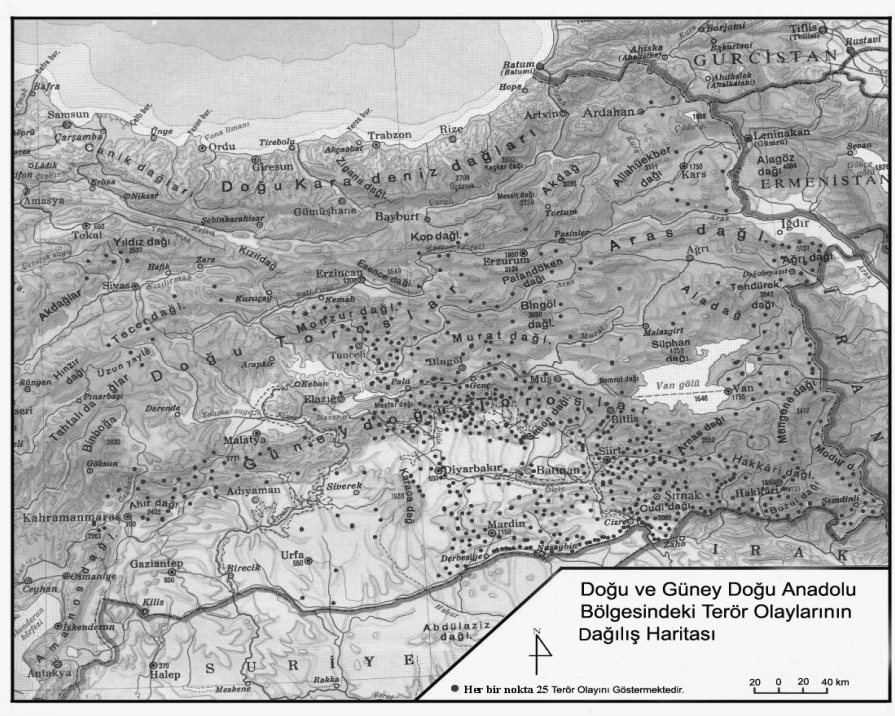
Geçmiş dönemlerde gerek Irak, gerekse İran sınırlarımızda önemli güvenlik problemi yaşanmasına rağmen son yıllarda teknolojik gelişmelere ve Türk Silahlı Kuvvetleri ve diğer güvenlik birimlerinin kararlı ve planlı operasyonları ile bu tür olumsuzluklar giderilmeye çalışılmaktadır..

Büyük güvenlik problemleri yalnız sınır bölgelerimizde değil; iç kesimlerde de azalma yönünde bir gidiş göstermektedir. Örneğin Şırnak'ta 1992 yılında 410 terör olayı görülürken 1993'te 507, 1994'te 724 rakamları ile terör olayları ifade edilirken, 2000'li yıllardan itibaren terör olayları büyük bir azalma göstermiş ve Şırnak'ta 2004 yılında 66, 2005 yılında 39, 2006 yılında ise 41 adettir (Tablo 1). Bunun yanında özellikle bitki örtüsü yoğun ve dağlık ve engebeli litolojik yapısı uygun olanlar, sınır bölgeleri, vadiler ile boğaz ve geçitler daha çok terör faaliyetlerinin yoğunlaştığı alanlar olarak karşımıza çıkmaktadır (Harita 1).

Yine, Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgesinde yapılan barajlar, terör örgütlerinin hareket kabiliyetini (saklanma, sığınma ve geçiş güzergahlarının su altında kalmasına

Doğu ve Güney Doğu Anadolu Bölgesinin Doğal Ortam Özelliklerinin Terör Faliyetleri ve Sınır Güvenliği Açısından Değerlendirilmesi

nedeni ile) kısıtlamaktadır. Bu ve benzeri yatırımlar terör örgütlerince engellenmeye çalışılmaktadır. Nitekim Dicle Nehri üzerinde yapılacak Iısu barajı ile bu bölgede oluşacak göl alanı içerisinde terör örgütlerinin sığınak barınak ve saklanma yeri olarak kullandıkları pek çok mağarada su altında kalacaktır. Ekonomik anlamda Türkiye'ye kazanç getirecek bu ve benzeri barajların yapılması ile Terör örgütlerinin saklanma ve sığınma amaçlı olarak kullandığı bu mağaraların ortadan kalkması; güvenlik güçlerinin işini çok daha fazla kolaylaştıracaktır.

Harita 1: Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgesindeki Terör Olaylarının Dağılışı Haritası

TABLO 1: 1992 – 2006 Tarihleri Arası Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgesi İllerinin Terör Olayları

İLLER	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	TOP
Adıyaman	19	18	20	14	17	17	13	14	9	2	1	0	10	11	14	179
Ardahan	10	9	4	1		1	1	2	0	0	0	0	-	-	-	28
Batman	201	357	367	173	88	106	82	79	24	21	19	10	12	9	19	1567
Bingöl	77	271	189	153	148	154	114	97	22	10	17	22	2	-	1	1277
Bitlis	124	199	213	149	67	39	34	26	4	5	3	5	4	6	6	884
Diyarbakır	670	1058	769	238	175	178	110	171	33	28	40	73	57	18	21	3639
Elazığ	41	84	67	52	38	67	29	31	6	6	5	4	13	10	-	453
Erzurum	36	53	35	13	22	11	19	24	14	7	11	4	17	10	34	310
Erzincan	14	38	50	14	22	31	23	15	3	4	1	0	4	6	6	231
Hakkari	104	266	305	201	515	190	140	141	27	23	19	32	58	52	57	2130
İğdır	18	103	82	12	11	7	1	4	1	106	1	6	-	2	4	358
K.Maraş	63	43	48	20	19	20	22	33	20	8	4	2	4	5	5	316
Kars	64	48	65	15	10	6	11	7	1	3	2	2	6	5	10	255
Malatya	55	62	31	17	17	20	17	14	11	4	7	2	11	-	24	292
Mardin	630	512	457	235	130	106	75	112	32	25	23	36	51	28	33	2485
Muş	85	163	98	53	21	34	13	32	14	2	5	5	17	20	19	581
Sivas	29	29	44	30	47	15	24	16	10	3	10	3	50	28	32	370
Siirt	151	289	309	193	99	104	45	41	10	8	18	15	8	17	24	1331
Şanlıurfa	105	110	62	18	10	12	12	45	20	14	14	24	25	41	46	558
Şırnak	410	507	724	373	407	166	113	169	47	40	28	32	66	39	41	3162
Tunceli	101	210	231	257	183	123	133	112	32	24	14	26	28	8	31	1513
Van	59	101	147	93	108	100	118	97	17	8	20	1	18	40	12	939
G.Toplam	3066	4530	4317	2324	2154	1507	1149	1282	357	351	262	304	461	355	439	22858

Kaynak: Emniyet Genel Müdürlüğü, Ankara.

SONUÇ

Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgesinde yoğun terör faaliyetlerini görülmesinde bölgenin fiziki coğrafya özellikleri önemli bir rol oynamaktadır. Bunun yanında sosyo-ekonomik şartlar, gelişmişlik durumu, eğitim durumu, bölgenin jeopolitik özellikleri ve konumu, terör olaylarının Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgesinde yoğunlaşmasına sebep olmuştur. Doğu ve Güneydoğu Anadolu bölgesinin litolojik yapısı mağara ve olukların oluşmasına uygun olması, bitki örtüsünün meşe ve ardıç türleri açısından zengin olması teröristlere barınma ve saklanma olanağı sağlayarak teröre elverişli bir imkan sağlamaktadır. Ayrıca arazinin derin ve sarp vadilerle yarılmış olması, ulaşım ve güvenliği engelleyici bir durum oluşturur. Kış ayının uzun ve soğuk olması, düşen yağışların kar halinde düşmesi ve yerde kalma sürelerinin uzunluğu güvenliği ve ulaşımı engelleyicidir.

Doğu ve Güneydoğu Anadolu bölgelerinin, Türkiye'nin doğu ve güney kara sınırlarını oluşturması, komşu devletlerden Türkiye'ye terör örgütlerinin sızmasına sebep olmaktadır. Bu durum da Doğu ve Güneydoğu Anadolu da devlet sınırlarımızdaki problemlerin başında gelmektedir.

Son yıllardaki teknolojik gelişmelerle birlikte , sınır ve sınır ötesinde planlı ve kararlı operasyonlarla terör olayları her geçen gün azalarak bitme noktasına gelmiştir. 2007 yılında tekrar alevlenen terör olayları bölgedeki terör örgütlerinin son çırpınımları olarak değerlendirilebilir. Bu hareketler de son teknolojik donanıma sahip güvenlik güçlerimiz tarafından engellenmeye çalışılmaktadır.

KAYNAKÇA

- ATALAY, İ., 1994,** Türkiye Vejetasyon Coğrafyası, Dokuz Eylül Üniversitesi, Buca Eğitim Fak. İzmir.
- ATALAY, İ., MORTAN, K., 2006,** Türkiye Bölgesel Coğrafyası, İnkılap Kitabevi, İstanbul.
- KILIÇ, O., 2002,** “Osmanlı Döneminde Doğu ve Güneydoğu Anadolu'nun Güvenlik ve Huzurunu Tehdit Eden Unsurlar”, Türkiye'nin Güvenliği Sempozyumu, 17-19 Ekim 2001, Elazığ.
- AKSIN, A., 1998,** “Doğu Anadolu'nun Jeopolitik ve Jeostratejik Yapısı,” Cumhuriyetin 75. Yılında Doğu Anadolu Huzur ve Güvenlik Sempozyumu, 17-19 Aralık 1998, Sayfa:329-334. Elazığ.
- KOCA,H.,2000,** “GAP ve Güneydoğu Anadolu nun Güvenliğini Etkileyen Yapısal Sorunların Değerlendirilmesi” I. Milletlerarası Doğu ve Güneydoğu Anadolu Huzur ve Güvenlik Sempozyumu, 27-29 Mart 2000, Elazığ.
- YÖK,Konferansları., 1985,** Türkiye'de Anarşi ve Terörün Sebepleri ve Nedenleri (12 Nisan 1985) Ankara.